

วารสารวิชาการ
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

การเมืองเรื่องเผ่าพันธุ์ในนวนิยาย ตรีนเนตทิพย์ และ TUTIYAASUN
Politics of Race In *Trinettip* and *Tutiyaasun*

นางสาวนาเดีย ยะสิงอ

นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการวรรณคดีเปรียบเทียบ

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Abstract

This article aims to study the politics of race in novels Trinettip (2014) and Tutiyaasun (2015) in the Nawahimaphan novel series through retelling which is technique in literary creation represented the social context of literary creation. This technique causes some critiques in society from the creation of this contemporary work. The story of Nawahimaphan is the reconstruction of the new Himaphan after the destruction of the old world and the reuniting of various races which cause the social change appeared in the original texts to this retelling. This leads to the relationship between races in the selected texts and the politics of race among Himaphan characters presented through non-human being half Himaphan creatures, cross-class romance between angels and demons, and the creation of inhuman hybrid characters. This study emphasizes the original power structure of Himaphan which referred to the sacred of deity and demon, and reconstructing a new power structure through inhuman hybrid characters in order to criticize the relations between characters living together in the contemporary society.

Keywords: Politics of race, Retelling, Himaphan

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเมืองเรื่องเผ่าพันธุ์ในนวนิยาย ตรินเนตทิพย์ (2557) และทุตียอสูร (2558) ในนวนิยายชุด นวหิมพานต์ ผ่านกลวิธีการเล่าเรื่องใหม่อันเป็นกลวิธีการสร้างสรรค์วรรณกรรมที่น่าเสนอบริบทสังคมของการสร้างวรรณกรรม ทำให้เกิดการวิพากษ์ลักษณะบางประการในสังคมที่เกิดจากการสร้างงานร่วมสมัยดังกล่าวขึ้นมา การเล่าเรื่องเมืองนวหิมพานต์เป็นการประกอบสร้างดินแดนขึ้นมาใหม่หลังจากโลกเก่าได้ล่มสลายทำให้เกิดการรวมกลุ่มของตัวละครเผ่าพันธุ์ต่างๆ และเกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่ปรากฏจากเรื่องเล่าต้นแบบสู่เรื่องเล่าใหม่ จนนำไปสู่ความสัมพันธ์ระหว่างเผ่าพันธุ์ของตัวบทที่ศึกษา เป็นการเมืองเรื่องเผ่าพันธุ์ของตัวละครปาหิมพานต์ที่ถูกนำเสนอผ่านตัวละครกลุ่มอมมนุษย์ ครึ่งสัตว์จากปาหิมพานต์เดิม ความรักข้ามพันธุ์ของเทพและอสูร และการสร้างตัวละครพันทาง การศึกษาเรื่องดังกล่าวตอกย้ำถึงโครงสร้างเชิงอำนาจแบบเดิมของปาหิมพานต์ที่น่าเสนอความศักดิ์สิทธิ์ของเทพและอสูร และการประกอบสร้างโครงสร้างเชิงอำนาจขึ้นมาใหม่จากการสร้างตัวละครพันทางเพื่อวิพากษ์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวละครที่อาศัยร่วมกันในสังคมร่วมสมัย

คำสำคัญ: การเมืองเรื่องเผ่าพันธุ์, การเล่าเรื่องใหม่, หิมพานต์

บทนำ

การเล่าเรื่องใหม่เป็นกลวิธีการนำเสนออย่างหนึ่งที่พบได้มากในวรรณกรรมทั้งในอดีตและปัจจุบันเป็นการนำเรื่องเล่าที่มีมาแต่เดิมและเป็นสิ่งที่แพร่หลายในวงกว้างมาเล่าใหม่ในมุมมองที่แตกต่างจากเดิมให้เกิดความน่าสนใจ และสามารถที่จะเปรียบเทียบลักษณะที่เหมือนและแตกต่างออกไปของวรรณกรรมที่เล่าเรื่องใหม่ ซึ่งการเปรียบเทียบความเหมือนและต่างนี้อาจทำให้ค้นพบมุมมองการวิพากษ์สังคมของวรรณกรรมอันเนื่องจากการค้นพบความเปลี่ยนแปลงในงานวรรณกรรม และอาจกล่าวได้ว่าการเล่าเรื่องใหม่เป็นกลวิธีที่นำเสนอ มุมมองการวิพากษ์สังคมได้อย่างแยบยล

จากการศึกษางานวิจัยที่ผ่านมาพบว่าได้ปรากฏการใช้กลวิธีการนำเรื่องเล่าที่มีอยู่เดิมมาเล่าใหม่ในรูปแบบของนวนิยายเป็นจำนวนมากไม่น้อย³ เช่นการนำเสนอชนกลุ่มน้อยที่มีต้นแบบจากภาพนกแบบคลาสสิก เพื่อเป็นภาพของความป่าเถื่อนที่ชาวยุโรปเข้าไปใช้อำนาจเหนือชนพื้นเมืองของทวีปแอฟริกา ในนวนิยายเรื่อง ฮาร์ต ออฟ ดาร์กเนส ของโจเซฟ คอนราด (Heart of Darkness) การนำเสนอภาพลักษณ์ใหม่ของพระนางซูสีไทเฮาอันเป็นภาพลักษณ์ของผู้หญิงที่ตกเป็นเหยื่อของอุดมการณ์ ปิตาธิปไตย เพื่อเข้าใจสังคมจีนในอดีตเกี่ยวกับเรื่องพื้นที่และเพศสถานะในนวนิยายเรื่อง เอ็มเพรส ออร์คิด ของอันฉี มิน (Empress Orchid) และการใช้เทวดานานเป็นแหล่งอ้างอิงอันเป็นหัวข้อที่นักเขียนวรรณกรรมเยาวชนในสหรัฐอเมริกานำมาสร้างเรื่องราวจนประสบความสำเร็จเป็นเวลานานเพื่อสร้างเรื่องราวของเด็กชายที่ค้นพบตัวตนที่แท้จริงและออกเดินทางเพื่อปกป้องสหรัฐอเมริกาในนวนิยายชุด เพอร์ซี แจ็คสัน ของริก โรเจอร์แดน (Percy Jackson) เหล่านี้ล้วนเป็นการนำเรื่องเล่าที่มีมาแต่เดิมมานำเสนอใหม่และดัดแปลงเรื่องเล่าในมุมมองที่แตกต่างไปจากเดิมเพื่อให้เกิดลักษณะเปรียบเทียบในการวิพากษ์สภาพสังคมของแต่ละยุคสมัย

วิทยานิพนธ์ที่ศึกษาการเล่าเรื่องใหม่ เช่น นรกลมัยใหม่: การประกอบสร้างใหม่ของภาพนกแบบคลาสสิก ของ สโรชา จิรวงศ์ เรื่อง การนำเสนอภาพลักษณ์ใหม่ของพระนางซูสีไทเฮาในนวนิยายเอ็มเพรส ออร์คิด และเดอะลอสต์ เอ็มเพรส ของ วรพล ผลมัทธย์ และการเติบโตและการเรียนรู้: การศึกษาผ่านการดัดแปลงตำนานเทวกรีกและโรมันในนวนิยายชุด เพอร์ซี แจ็คสัน ของ ริก โรเจอร์แดน ของ สุรัฐ เพชรนิรันดร์

จากตัวอย่างข้างต้นการศึกษาภาพลักษณ์ของนรกที่ปรากฏในวรรณกรรมร่วมสมัยที่ใช้กลวิธีของการเล่าเรื่องใหม่เป็นสิ่งที่น่าสนใจ เพราะการนำเสนอภาพของนรกในวรรณกรรมต้นฉบับที่เกี่ยวข้องกับศาสนา มักนำเสนอภาพนรกที่เกี่ยวข้องกับคติและคำสอนทางศาสนาและในฐานะดินแดนที่เป็นสถานที่สำหรับลงโทษผู้กระทำผิด อย่างไรก็ตามรูปแบบและภาพลักษณ์ของนรกในความคิดของมนุษย์ในแต่ละยุคแต่ละสมัยแตกต่างกันไปตามบริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่เปลี่ยนไป ไม่ได้เน้นนำเสนอภาพของสังคมของมนุษย์ในความเป็นจริง แต่การนำเสนอภาพนรกในวรรณกรรมร่วมสมัยเป็นการนำเสนอลักษณะตัวละครที่ถูกกดขี่จากสังคมและแสดงให้เห็นถึงความทุกข์ที่เกิดจากการถูกกดขี่นั้น เช่นเดียวกับการนำเสนอภาพลักษณ์จักรพรรดินี พระนางซูสีไทเฮาที่แสดงถึงอดีตทางเพศของสังคมปิตาธิปไตยที่เกิดการสร้างภาพลักษณ์หญิงร้ายจากการที่ผู้หญิงละเมิดล่วงล้ำเข้ามาในพื้นที่ทางการเมือง การนำเสนอภาพลักษณ์ใหม่ของพระนางซูสีไทเฮาในมุมมองที่แตกต่างไปจากเดิม ให้เป็นภาพลักษณ์สตรีที่ปฏิบัติตามบรรทัดฐานของการเป็นลูกสาว ภรรยา และแม่ที่ดีและการตกเป็นเหยื่อของชาวสื่อ ส่วนการดัดแปลงเทวดานานกรีก-โรมันมาใช้สร้างเรื่องราวตัวละครที่เป็นเทพเจ้าหรืออสูรกายในเทวดานานต่างถูกเขียนขึ้นมาใหม่ว่ามีตัวตนจริงอยู่ในสังคมปัจจุบัน และนำเสนอการเติบโตและการเรียนรู้ของตัวละครเด็กชายชื่อ เพอร์ซี แจ็คสัน ในสังคมอเมริกันร่วมสมัย ให้เห็นถึงทัศนคติที่ยอมรับครอบครัวที่หลากหลายเช่นครอบครัวแตกแยก ครอบครัวทางเลือก และครอบครัวหลากหลายเชื้อชาติที่เป็นลักษณะครอบครัวของสังคมอเมริกันร่วมสมัย และการเรียนรู้ที่จะเป็นพลเมืองที่ดีของสังคม มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมและอันตรายจากบริโคโนมีย

การใช้เรื่องเล่าที่ผู้อ่านคุ้นเคยดีอยู่แล้วมาเล่าเรื่องใหม่ในวรรณกรรมร่วมสมัยมักจะแสดงให้เห็นถึงการวิพากษ์ลักษณะบางประการในสังคมที่เป็นบริบทของการสร้างงานร่วมสมัยดังกล่าวขึ้นมาผ่านแนวคิดและอุดมการณ์ที่ตัวบทสร้างใหม่มุ่งนำเสนอ รวมทั้งยังสามารถศึกษาลักษณะการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่ปรากฏจากเรื่องเล่าต้นแบบสู่เรื่องเล่าที่สร้างสรรค์ขึ้นผ่านการเล่าเรื่องใหม่

ท่ามกลางบริบทของการเล่าเรื่องใหม่ในวรรณกรรมร่วมสมัย เรื่องเล่าเกี่ยวกับป่าหิมพานต์เป็นเรื่องเล่าอีกแนวหนึ่งที่มีการนำมาเล่าใหม่ นวนิยายชุด นวหิมพานต์ เป็นนวนิยายแฟนตาซีที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับดินแดนนวหิมพานต์ที่เป็นดินแดนใหม่ที่เกิดจากการล่มสลายของป่าหิมพานต์และโลกมนุษย์ ประพันธ์โดยอลิษา หรืออีกนามปากกาหนึ่งของกิ่งฉัตร นวหิมพานต์ ประกอบด้วยนวนิยาย 5 เล่ม คือ ตรินทรทิพย์ (2556) ทูตียอสุร (2557) เพชรรากษส (2559) เอกเทพ (2557) และ วิวาทพิทยาร (2560)⁴ แต่ในบทความนี้เลือกศึกษาเพียง 2 เล่ม ได้แก่ ตรินทรทิพย์ และ ทูตียอสุร เพราะต้องการศึกษาตัวบทในประเด็นที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างเผ่าพันธุ์ของตัวละครป่าหิมพานต์และตัวละครเผ่าพันธุ์พันธุ์ทาง โดยนวนิยายทั้งสองเล่มเป็นนวนิยายที่แสดงโครงสร้างเชิงอำนาจของเมือง “นว-หิมพานต์” อันเป็นเมืองสมมติซึ่งเป็นการประกอบสร้างใหม่แทนที่พื้นที่ป่าหิมพานต์เดิม

1. การเล่าเรื่องหิมพานต์ใหม่

ป่าหิมพานต์ในความเชื่อของสังคมไทยเป็นดินแดนทางไกลและแยกขาดออกจากโลกมนุษย์ เป็นพื้นที่มหัศจรรย์ที่เป็นที่อยู่ของสัตว์มหัศจรรย์ ป่าหิมพานต์เป็นดินแดนที่มีความแตกต่างจากโลกมนุษย์และมีลักษณะของอุดมคติ และในนวนิยายที่มีการใช้ฉากป่าหิมพานต์เป็นฉากหนึ่งของนวนิยาย เช่น เริงผาหิมพานต์ (2538)⁵ ของ สุชีพ ปุญญานุภาพ และมิติมหัศจรรย์ (2554)⁶

4 นวนิยายชุด นวหิมพานต์ เริ่มตีพิมพ์เป็นนวนิยายตอนลงในนิตยสารสกุลไทยจำนวนสามเรื่อง คือ ตรินทรทิพย์ (ตีพิมพ์ระหว่างปี 2556-2557) ทูตียอสุร (ตีพิมพ์ระหว่างปี 2557-2558) และเอกเทพ (ตีพิมพ์ระหว่างปี 2558-2559) และตีพิมพ์เป็นนวนิยายเพิ่มเติมโดยสำนักพิมพ์ลูกทุ่งจำนวนสองเรื่องคือ เพชรรากษส (ตีพิมพ์ในปี 2559) และวิวาทพิทยาร (ตีพิมพ์ในปี 2560) เรื่องเพชรรากษสมีเรื่องย่อว่า พวกรากษสหรือภูตนาแห่งเมืองนฤกษณ์กำลังต้อนรับการก้าวขึ้นเป็นรัชชะตนใหม่อันเป็นตำแหน่งสูงสุดของเมืองนฤกษณ์ แต่เมื่อสุรนาบางตนไม่ยอมรับรัชชะตนนี้จนเกิดความวุ่นวายขึ้นในเมืองนฤกษณ์ สาเหตุเนื่องจากรัชชะตนใหม่เป็นลูกครึ่งรากษสครึ่งอสูร รากษสเป็นเผ่าพันธุ์ที่ได้รับการยอมรับจากอสูรเพราะถือเป็นอสูรเผ่าพันธุ์หนึ่ง แต่ไม่ได้รับการยอมรับจากเทพและมองว่ารากษสเป็นเผ่าพันธุ์ต่ำเสียยิ่งกว่ามนุษย์ และเรื่องวิวาทพิทยารมีเรื่องย่อว่า พิธีวิวาห์ของอสูรและเทพซึ่งสูงในนวหิมพานต์เดิมไปด้วยขึ้นตอนและพิธีการซึ่งจัดขึ้นสามวันสามคืน ในคืนสุดท้ายที่มีคณะดนตรี คณะมายากล และนกยูงในงานวิวาห์ ได้มีนักดนตรีหลงเข้าไปในสวนกลางของปราสาทอสูรที่เขตนครหวิม และการหายตัวของกัญจนที่เป็นกษัตริย์ทำให้เกิดความวุ่นวายขึ้นในปราสาทอสูร

5 นวนิยายเริงผาหิมพานต์มีเรื่องย่อว่าพระอานนทเถระทำคุณประโยชน์มากมายจากการสั่งสอนศิษย์ ให้ศิษย์รู้จักความอดทนและให้อภัยซึ่งหลักการทางพระพุทธศาสนา

6 นวนิยายมิติมหัศจรรย์มีเรื่องย่อว่าหญิงสาวจากโลกมนุษย์ที่มีกรรมผูกพันต้องมาแก้ไขกรรมในอดีตและเพื่อเกิดใหม่ครองคู่กับพระเสาร์ นวนิยายเล่มนี้ใช้ฉากป่าหิมพานต์อันเป็นที่อยู่ของกินนรที่ถูกสาปให้กลายเป็นดินแดนร้าง

ของ จุฑารัตน์ นวนิยาย เริงผาหิมพานต์ ใช้ฉากป่าหิมพานต์ให้เป็นดินแดนสมมติที่เป็นที่ตั้งของสำนักศึกษาของอาจารย์ “วิศวามิตร” ตั้งอยู่ ณ กรุงเวสาลีหรือไพศาล นำเสนอพื้นที่ที่เป็นพื้นที่พิเศษสำหรับคนมีศีลเท่านั้นที่สามารถเข้าไปยังป่าหิมพานต์ได้เพื่อยกย่องคุณูปการของพระอานนทเถระต่อพระพุทธศาสนา และนวนิยาย มิติมหัศจรรย์ ใช้ฉากป่าหิมพานต์นำเสนอเรื่องราวคำสาปของพระเสาร์ต่อเผ่ากินนรที่สาปให้หิมพานต์ที่เป็นที่อาศัยของเผ่ากินนรเป็นดินแดนร้าง ซึ่งตัวละครต้องปฏิบัติภารกิจแก้ไขกรรมที่ตนผูกพันในอดีตและเกิดใหม่ครองคู่กับพระเสาร์ ในนวนิยายทั้งสองเล่ม กล่าวถึงเหตุการณ์ในป่าหิมพานต์ซึ่งเป็นองค์ประกอบหนึ่งของเรื่องซึ่งอิงหลักธรรมทางพุทธศาสนา ดังนั้นจึงยังไม่ปรากฏปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างตัวละครป่าหิมพานต์กับตัวละครมนุษย์ที่อาศัยอยู่ร่วมกันในดินแดนเดียวกัน ที่มีความเชื่อมโยงกับการนำฉากป่าหิมพานต์มาใช้ในนวนิยาย

การเล่าเรื่องใหม่ของป่าหิมพานต์ในนวนิยาย ตรินทรทิพย์⁷ และ ทูตียอสุร⁸ ปรากฏในรูปแบบของการนำเสนอพื้นที่ใหม่ที่มีชื่อ “นวหิมพานต์” เพื่อวิพากษ์สังคมร่วมสมัย เมืองนวหิมพานต์เป็นดินแดนที่เกิดขึ้นมาหลังจากการล่มสลายของป่าหิมพานต์และโลกมนุษย์ ทำให้เกิดการรวมกลุ่มของตัวละครจากป่าหิมพานต์และตัวละครมนุษย์ที่อาศัยอยู่ในดินแดนใหม่อันเป็นที่อยู่อาศัยของเผ่าพันธุ์ต่างๆ ในการศึกษาการวิพากษ์สังคมของดินแดน “นวหิมพานต์” ของนวนิยายแฟนตาซีไทยร่วมสมัย ตรินทรทิพย์ และ ทูตียอสุร จะมุ่งเน้นที่การศึกษาความสัมพันธ์ของตัวละครป่าหิมพานต์และตัวละครสมจริง เนื่องจากลักษณะเด่นของนวนิยายที่ศึกษาคือการมีปฏิสัมพันธ์ของตัวละครในประเด็นการเมืองเรื่องเผ่าพันธุ์

7 เรื่องตรินทรทิพย์มีเรื่องย่อว่า โลกและป่าหิมพานต์ได้ถูกทำลายจึงต้องร่วมมือกันสร้างโลกใหม่ขึ้นมาเพื่อความอยู่รอด โลกใหม่นี้เป็นดินแดนที่สมมติชื่อว่า “นวหิมพานต์” อันเป็นดินแดนที่อยู่ใต้การปกครองของเผ่าพันธุ์เทพและเผ่าพันธุ์อสูร เป็นดินแดนของเทพ อสูร และสัตว์หิมพานต์ต้องมาใช้ชีวิตร่วมกับมนุษย์ ดินแดนสมมตินี้ถูกทำลายก่อนการล่มสลายของโลกเก่าว่าจะไม่มีวันรวมกันเป็นหนึ่งของเผ่าพันธุ์เทพและเผ่าพันธุ์อสูรจนกว่าเนตรทิพย์จะถือกำเนิด

8 เรื่องทูตียอสุรมีเรื่องย่อว่า เทพกับอสูรเป็นเผ่าพันธุ์ที่ได้อาศัยอยู่คนละฝั่งมานานกว่าเจ็ดร้อยปีใน “นวหิมพานต์” เทพ-ลาวีได้รับการยกย่องว่าเป็นเทพที่มีความงามที่สุด แต่ความรักเป็นความปรารถนาที่สิ้นหวังของเทพลาวี หลังจากได้พบไฟทองกินนรในสวน ทำให้ความปรารถนาเรื่องความรักเกิดขึ้นจากหัวใจสองดวงที่ตรงกัน และยังนำเสนอเทพ อสูร กินนร สิงห์ มนุษย์ และสัตว์หิมพานต์อื่น ๆ อยู่ร่วมกันใน “นวหิมพานต์”

การนำเสนอ “นวนิหิมพานต์” ในตัวบทที่ศึกษา ได้พยายามแสดงให้เห็นถึงการสร้างโลกใหม่ อันเนื่องมาจากความวิตกกังวลของคนในสังคมที่รู้สึกไม่มั่นคงต่อสิ่งต่าง ๆ รอบตัว ซึ่งเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคม การสร้างโลกใหม่เป็นโลกของวรรณกรรมดิสโทเปีย อันเนื่องจากในสังคมยุคข่าวสารข้อมูลและอิทธิพลสื่อมวลชนมีเดีย นักเขียนบทความและบทวิจารณ์วรรณกรรมลงความเห็นว่าวรรณกรรม ดิสโทเปียเป็นประเภทนวนิยายที่ได้รับความนิยมมากพอๆ กับนวนิยายแฟนตาซีแนวผจญภัยและมนุษย์หมาป่า เช่น Twilight ส่วนหนึ่งเพราะวรรณกรรมประเภทแฟนตาซีที่มีฉากเรื่องเป็นสังคมในจินตนาการ มีแนวเรื่องตื่นเต้นเร้าใจ (ปริยาภรณ์, 2555:12) “นวนิหิมพานต์” เป็นเมืองที่ถูกสร้างขึ้นในดินแดนใหม่หลังจากการล่มสลายของดินแดนเก่า และเรื่องตรีนตรทิพย์ยังได้แสดงถึงอคติของมนุษย์ที่เลือกตัดสินผู้อื่นจากรูปลักษณ์ภายนอกเป็นอย่างแรก ที่นำไปสู่การแสดงความสัมพันธ์ระหว่างเทพและอสูรเพื่อปกครองเมืองใหม่ อันเป็นคตินิยมที่ได้สอดแทรกในนวนิยาย ดังที่พรรณนาว่า

“ปี พ.ศ. 2555 ตามคำทำนายของชาวเผ่ามายาโบราณโลกถึงกาลวิบัติธรรมชาติแปรปรวนถึงขีดสุด คลื่นสึนามิกินกินชายหาดหลายแห่งทำลายบ้านเรือนและชุมชนที่อยู่อาศัยริมหาดจนแทบไม่เหลือเค้าเดิม น้ำแข็งขั้วโลกละลายจนเกิดน้ำท่วมใหญ่ไปทั่วโลก แต่ไม่มีอะไรร้ายแรงเท่ากับแผ่นดินไหวรุนแรงที่ทำให้แผ่นดินส่วนใหญ่จมลงสู่ทะเล ที่เหลือรอดจากการกลืนกินของทะเลก็ถูกเพลิงจากใต้ดินเผาผลาญ ผู้คนและสัตว์นานาชนิดล้มตายกันเป็นเบือ

ทว่าแรงสั่นสะเทือนได้ผลักดันดินแดนที่แอบซ่อนในรอยต่อของโลกให้ปรากฏขึ้น ดินแดนที่มนุษย์เคยคิดว่ามีอยู่ในจินตนาการของคนโบราณ ผุดขึ้นท่ามกลางความล่มสลายของชาติ

ดินแดนที่เรียกขานกันว่า หิมพานต์

แต่ผลของพิบัติภัยส่งแรงสั่นสะเทือนในดินแดนหิมพานต์เช่นกัน ภูเขา สระน้ำ ป่าและสัตว์อันวิจิตรพิสดารที่มนุษย์เคยแค่ฝันถึงล้มหายตายจากและสูญพันธุ์เป็นจำนวนมากเช่นเดียวกับของพื้นโลก ข้าวไร่ยาและกรดทำลายล้างยังแผ่กระจายออกมาจากใต้ฐานเขาไกรลาส ส่งให้เกิดมหาอัคคีภัยล้างผลาญรุนแรงไม่แพ้ของโลก” (อลินา, 2557, 1-2)

ลักษณะที่กล่าวไปข้างต้นเป็นการกล่าวถึงการล่มสลายของโลกที่เกิดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ ทำให้โลกมนุษย์ล่มสลายไป ผู้คนและสัตว์ที่อาศัยอยู่ก็ล้มตายจาก และปรากฏดินแดนใหม่ซึ่งเป็นดินแดนในมิติที่แตกต่างจากโลกที่เรียกว่า ‘หิมพานต์’ ซึ่งเผยให้เห็นถึงดินแดนที่วิฤติที่ถูกกดทับจากโลกที่เรารู้จัก ซึ่งสัตว์อันวิจิตรพิสดารที่มนุษย์ได้ฝันถึงและเรียกว่า ‘สัตว์หิมพานต์’ ก็ล้มหายตายจากเช่นกัน ทำให้ดินแดนหิมพานต์ล่มสลายไปด้วย หลังจากเหตุการณ์ดังกล่าวทำให้เกิดการอพยพมายังแผ่นดินขนาดใหญ่และสร้างโลกใหม่ขึ้นใหม่ที่เรียกว่า “นวนิหิมพานต์”

การสร้างโลกใหม่จากการเกิดขึ้นของดินแดนนี้เห็นได้ถึงการแลกเปลี่ยนในหลายระดับ ทั้งการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน การแลกเปลี่ยนเชื้อสายข้ามเผ่าพันธุ์ และการแลกเปลี่ยนความรู้และเทคโนโลยี สิ่งที่น่าสนใจจากเหตุการณ์ดังกล่าวคือการเข้าใจว่าแฟนตาซีกำลังสะท้อนให้เห็นถึงวิฤติบางอย่างที่เกี่ยวข้องกับบริบทของสังคมและมีผลต่อการพัฒนาแนวคิดทฤษฎีและการวิเคราะห์การเมืองของนักโครงสร้างหลังสมัยใหม่ ซึ่งส่งผลให้เกิด ‘หัวเลี้ยว’ ของภาษาศาสตร์และของผัสสะและอารมณ์แนวคิดเหล่านี้ต่อมาได้พัฒนาในวงกว้างเพราะถือเป็นการก้าวข้ามการวิเคราะห์ที่เป็นบรรทัดฐานอย่างชัดเจน เหล่านี้เป็นสัญญาณของการวิจารณ์สัญญะในมิติต่าง ๆ ของปรากฏการณ์ทางการเมืองโดยเฉพาะความสำคัญของวาทกรรมและอัตลักษณ์ในแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหวทางการเมือง โดยให้ความสำคัญกับเรื่องการสร้างอัตลักษณ์ข้อความตอนหนึ่งได้กล่าวว่า

"The attraction of the concept of fantasy can be understood in part by reflecting in the emergence and development of poststructuralist political theory and analysis. Central, in this regard, are what have been labelled the linguistic and affective 'turns'. The linguistic turn (Rorty 1967) signalled an appreciation of the symbolic dimension of political practices (Edelman 1964), especially the importance of discourse and identity in thinking about political mobilization." (Jason, 2011, 69)

การแลกเปลี่ยนเหล่านี้ ทำให้เกิดการผสมผสานระหว่างแนวคิด การใช้ชีวิตร่วมกันของกลุ่มเผ่าพันธุ์ต่างๆในสังคมร่วมสมัย และการสร้างตัวละครที่มีลักษณะพันทาง ผ่านการใช้ชีวิตร่วมกันของตัวละครป่าหิมพานต์จากเรื่องเล่าที่มีอยู่เดิมกับตัวละครในโลกมนุษย์ ประเด็นที่น่าสนใจของบทความคือการล่มสลายของป่าหิมพานต์เก่าและโลกมนุษย์เป็นการศึกษาโครงสร้างทางสังคมที่บริบทดั้งเดิมอันเป็นต้นแบบของมันได้ล่มสลายไปแล้ว เนื่องจากตัวบทที่ศึกษามีความแตกต่างจากรวบรวมการเล่าเรื่องใหม่เรื่องอื่นเป็นการใช้ป่าหิมพานต์ในวรรณกรรม และการสร้างบริบทสังคมขึ้นในชื่อ "นวนิหิมพานต์" เพื่อต่อยอดการล่มสลายของพื้นที่ป่าหิมพานต์และโลกมนุษย์ ซึ่งสิ่งที่น่าสนใจในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวละครคือ เมือง "นวนิหิมพานต์" ยังคงโครงสร้างทางสังคมลักษณะใดไว้ในการแสดงให้เห็นถึงวิกฤติของป่าหิมพานต์เก่าและโลกมนุษย์เก่า

2.การเมืองเรื่องเผ่าพันธุ์กับการเล่าเรื่องหิมพานต์ใหม่

การนำเสนอหิมพานต์ในนวนิยายชุด "นวนิหิมพานต์" เป็นการนำเสนอป่าหิมพานต์ที่ล่มสลายไปแล้ว ภาวะดังกล่าวเป็นภาวะวิกฤติของพื้นที่ป่าหิมพานต์เดิมที่ส่งผลให้เกิดดินแดนใหม่ขึ้นมาและเกิดการรวมกลุ่มกันของตัวละครเผ่าพันธุ์ต่างๆทั้งจากโลกมนุษย์และป่าหิมพานต์ ในดินแดนดังกล่าวได้นำเสนอความขัดแย้งที่เกิดขึ้นหลังจากการรวมกลุ่มกันของตัวละครหลากหลายเผ่าพันธุ์ที่ทำให้เกิดสังคมที่มีความซับซ้อนและหลากหลาย โดยที่ตัวบทได้แสดงให้เห็น

ถึงความสัมพันธ์ของตัวละครระหว่างเผ่าพันธุ์ในการสร้างตัวละครขึ้นมา 3 ลักษณะ ได้แก่ กลุ่มมนุษย์จากเรื่องเล่าหิมพานต์เดิม การอาศัยอยู่ร่วมกันของกลุ่มเผ่าพันธุ์ต่างๆในสังคมร่วมสมัย และการสร้างเผ่าพันธุ์พันทางในนวนิยาย

2.1 มนุษย์ครึ่งสัตว์ใน "นวนิหิมพานต์"

อัคคีภัยทำให้เผ่าพันธุ์มากมายในป่าหิมพานต์เดิมซึ่งส่วนใหญ่เป็นมนุษย์สูญพันธุ์ไป เผ่าพันธุ์หลักที่เหลือรอดจากภัยพิบัติดังกล่าวได้แก่ อสูร เทพ และ กิณร โดยอสูรและเทพมีรูปลักษณะคล้ายมนุษย์ในสังคมจริง แตกต่างจากกิณรที่มีรูปลักษณะเป็นครึ่งคนครึ่งนกอันเป็นรูปลักษณะของมนุษย์อย่างชัดเจน อสูรและเทพเป็นเผ่าพันธุ์ที่มีอำนาจในการปกครองนวนิหิมพานต์ ส่วนเผ่าพันธุ์กิณรเป็นเผ่าพันธุ์ที่เก็บตัวอยู่แยกจากสังคมขนาดใหญ่ของเมืองนวนิหิมพานต์ คือใช้ชีวิตอยู่ในป่าผืนสุดท้ายชื่ออุดรพนาที่ติดกับกำแพงมนตร์ที่มีไว้ป้องกันภัยคุกคามต่อนวนิหิมพานต์ โครงสร้างของอำนาจในเมืองสร้างใหม่ได้ต่อยอดสถานะของกิณรที่เป็นมนุษย์ครึ่งสัตว์ที่เคยได้อาศัยในป่าหิมพานต์ และเป็นเผ่าพันธุ์ชายขอบของ "นวนิหิมพานต์" จากโครงสร้างของอำนาจในดินแดนนี้ บทความเรื่อง "โลกของรามเกียรติ์" (2544) ได้แสดงออกมาว่าโลกของวรรณกรรมมีสถานะที่ยอมรับได้ว่าเป็น "โลก" และปรากฏโครงสร้างแห่งอำนาจในโลกดังกล่าวเช่นเดียวกัน ในบทความเป็นการศึกษาวรรณกรรมรามเกียรติ์ และได้ค้นพบประเด็นโครงสร้างแห่งอำนาจของสังคมไทยว่า

9เรื่องราวต่อจากเหตุการณ์การล่มสลายของโลกทั้งสองมีว่า "บรรดาเทพและอสูรจึงต้องละทิ้งความเป็นอริเพื่อร่วมมือกันอีกครั้งในการปิดทางเชื่อมทุกจุดของป่าหิมพานต์เพื่อกันมหาอัคคีภัยเป็นกำแพงมนตร์ขนาดใหญ่กันระหว่างสองโลก" (อลินา, 2557, 2) ซึ่งทำให้เผ่าพันธุ์ทั้งสองได้เป็นผู้ปกครองเมืองนวนิหิมพานต์และกำหนดตำแหน่งผู้มีอำนาจสูงสุดของทั้งสองเผ่าพันธุ์โดยมีชื่อว่า บรเทพและบรอสูร และมีเผ่าพันธุ์ที่เหลือรอดคือเทพ อสูร และมนุษย์

“จะเห็นได้ว่าเรื่องของรามเกียรติ์มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับชนชั้นสูง เป็นส่วนใหญ่ “โลก” ของรามเกียรติ์จึงเป็นโลกของผู้นำ หรือชนชั้นสูงในโลก เจกเช่นเดียวกับวรรณกรรมหรือนิทานอื่นๆของไทย ที่เนื้อเรื่องมักแสดงว่ากษัตริย์ เป็นผู้นำที่กุมอำนาจการตัดสินใจเรื่องราวต่างๆในเมืองที่ตนปกครอง โดยที่ ฝ่ายไพร่ฟ้าหรือขุนนางอำมาตย์มีบทบาทน้อยมากในการร่วมตัดสินใจโดยเฉพาะอย่างยิ่ง การทำสงคราม จึงปรากฏว่าในวรรณคดีไทยหลายเรื่องกษัตริย์เป็นผู้ตัดสินใจทำสงคราม รามเกียรติ์ก็มีลักษณะคล้ายคลึงกัน คือเป็นสงครามที่เกิดจากการตัดสินใจของกษัตริย์แต่เพียงผู้เดียว ลักษณะเช่นนี้สอดคล้องกับ “โครงสร้าง แห่งอำนาจของสังคมไทย” ที่กษัตริย์เป็นผู้ทรงอำนาจสิทธิขาดในการตัดสินใจ เกี่ยวกับความเป็นไปของบ้านเมืองแต่เพียงผู้เดียว (สมบัติ จันทรวงศ์, 2540, น. 32)” (เสาวณิต, 2544, 73)

กนิร หรือ กนิรี เป็นอมมนุษย์กลุ่มหนึ่ง มีรูปลักษณ์ครึ่งคนครึ่งนก¹⁰ จากเรื่องเล่าเดิมกนิรเป็นเผ่าพันธุ์รักสงบซึ่งตรงกับแนวคิดเรื่องเผ่ากนิรที่ มาจากหิมพานต์ที่ล่มสลายไป แตกต่างจากตัวบทที่ศึกษาซึ่งกล่าวไว้ว่ากนิร เป็นเผ่าพันธุ์ที่ดุร้ายและเก็บตัว มีข้อความที่กล่าวถึงกนิรคือ “ชาวกนิรนั้นถือว่า ตัวเองอาศัยอยู่ในนวมหิมพานต์แต่ไม่นับว่าเป็นชาวนวมหิมพานต์ ยังยืนยันยัดว่า เป็นชาวกนิรและไม่รวมเผ่าพันธุ์กับผู้ใด...” (อลินา, 2558, 91) ด้วยเหตุนี้จึงอาศัย ตามป่าที่เงียบสงบและไม่ชอบเผชิญหน้ากับเผ่าพันธุ์อื่นๆ เพราะหวงแหนเผ่าพันธุ์ ของตัวเองอย่างที่สุด การนำอัตลักษณ์ของกนิรมาใช้ในเรื่องเล่าใหม่จึงเป็นการ นำรูปลักษณ์และลักษณะสำคัญที่กนิรเป็นครึ่งคนครึ่งนกมาใช้ และนำเสนอ ตัวละครดังกล่าวภายใต้บริบทสังคมร่วมสมัยของ “นวมหิมพานต์” ทำให้เกิด ความแปลกแยกต่อรูปลักษณ์ที่เป็นลักษณะอมมนุษย์ของตัวเอง¹¹ ยิ่งกล่าวถึงที่อาศัย ของเผ่ากนิรในข้อความว่า “ผู้ปกครองนวมหิมพานต์ทุกรุ่นไม่ยอมตอบอะไร กับกนิร ต่างเห็นว่าเป็นการดีที่จะให้พวกกนิรสร้างป่าที่หาได้ยากยิ่งในโลก ปัจจุบัน” (อลินา, 2558, 91) กนิรจึงเป็นเผ่าพันธุ์ชายขอบของ เมืองนวมหิมพานต์

นวนิยายเรื่อง ตริเนตรทิพย์ ที่เป็นนวนิยายเล่มแรกของชุดนี้ นำเสนอ ความขัดแย้งต่างๆอันเกิดจากการสร้างดินแดนใหม่อันเป็นความขัดแย้งในต้นเรื่อง ที่นำมาสู่ความขัดแย้งอื่นๆตามมา นวนิยายเล่มนี้มุ่งนำเสนอความขัดแย้งเรื่อง เผ่าพันธุ์ที่มีชนชั้นและรูปลักษณ์ที่แตกต่างกันที่มาจากป่าหิมพานต์ และเมื่ออยู่ ในเมืองนวมหิมพานต์ที่เป็นภาพแทนบริบทของฉากสังคมปัจจุบันร่วมสมัย ทำให้ ตัวละครกนิรเกิดภาวะแปลกแยกต่อรูปลักษณ์ของตัวเองที่มีความแตกต่าง จากตัวละครอื่นๆ

บรรทัดฐานเรื่องรูปลักษณ์ไม่ได้เกิดขึ้นในป่าหิมพานต์ อาจเป็นเพราะ ว่าป่าหิมพานต์เป็นถิ่นที่อยู่อาศัยของเผ่าพันธุ์ที่หลากหลายและมีลักษณะอมมนุษย์ เผ่าพันธุ์กนิรแยกตัวออกจากสังคมนวมหิมพานต์โดยอาศัยอยู่ในป่าอูรพนาที่เป็น พื้นที่ป่าที่รายล้อมด้วยธรรมชาติ เพราะการใช้ชีวิตนอกพื้นที่ที่เป็นป่าทำให้ ตัวละครที่เป็นกนิรอ่อนแอเพราะมีรูปลักษณ์ผสมสัตว์ที่ต้องการธรรมชาติ การอาศัยในป่าอูรพนาซึ่งเป็นป่าผืนสุดท้ายทำให้กนิรยังคงเป็นเผ่าพันธุ์ ที่แข็งแรง และเป็นป่าที่อยู่ในเขตที่ติดกับกำแพงมนตร์ที่กั้นระหว่างเมือง นวมหิมพานต์และป่าหิมพานต์ นอกจากนี้เผ่ากนิรเป็นสิ่งที่ต้องการของ ชาวนวมหิมพานต์ที่มองว่ารูปลักษณ์อมมนุษย์ครึ่งสัตว์เป็นสิ่งของหายาก การแยกออกจากเมืองนวมหิมพานต์เพื่ออาศัยอยู่ร่วมกันของเผ่าพันธุ์ถือเป็น การรักษาสถิติลักษณ์ของเผ่าและปกป้องการขโมยเพศหญิงจากชาวนวมหิมพานต์

10 กนิร หรือ กนิรี เป็นเผ่าพันธุ์ที่อาศัยในป่าหิมพานต์ มีรูปลักษณ์ครึ่งคนครึ่งนก มีอ้างอิงด้านรูปลักษณ์ของกนิรว่า “ในหนังสือ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๒๕ อธิบายคำว่า กนิร ไว้ว่าเป็น “อมมนุษย์ ในนิยายมี 2 ชนิด ชนิดหนึ่งเป็นคน ครึ่งนก ท่อนบนเป็นคน ท่อนล่างเป็นนก อีกชนิดหนึ่งมีรูปร่างเหมือนคน เมื่อจะไปไหนมาไหนก็ใส่ปีกใส่หางไป” (ส.พลายน้อย, 2552, 69)

11 ในบทความเรื่อง “ตัวละครอมมนุษย์กับวัฒนธรรมศึกษาในมังงะญี่ปุ่น” ได้มีส่วนที่ศึกษาในประเด็นของภาวะลูกผสม (hybridity) การแปลกแยก (uncanny) กับตัวละครลูกผสมว่าการนำเสนอตัวละครลูกผสมซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของความเป็นอื่น (otherness) ได้ ทำให้ตัวละครอมมนุษย์ถูกทำให้เป็นชายขอบ ส่งผลให้เกิดการพยายามกำจัดตัวละครลูกผสม หรืออมมนุษย์ที่ได้เบียดพื้นที่ให้กับ อัตลักษณ์ของคนในยุคหลังอาณานิคมที่มีการผสมผสานมากกว่าวัฒนธรรมเดียวและการทำความเข้าใจว่ามนุษย์ไม่อาจจัดกรอบ แบ่งแยกสิ่งใดได้ด้วยลักษณะแบบฉบับเพียงอย่างเดียว เช่น เพศสภาพ ชาติพันธุ์ วัฒนธรรมใดเพียงอย่างเดียว

ความแปลกแยกเรื่องรูปลักษณ์มนุษย์ครึ่งคนครึ่งสัตว์ เริ่มคลี่คลายเมื่อกษัตริย์ใช้ชีวิตร่วมกับตัวละครอื่นๆ ในเมืองนวหิมพานต์ ที่เป็นสังคมร่วมสมัยที่รวมเผ่าพันธุ์จากป่าหิมพานต์ และลบล้างภาพลักษณ์เดิมของเผ่าพันธุ์กษัตริย์ที่ขาดปฏิสัมพันธ์กับเผ่าพันธุ์หิมพานต์อื่นๆ จากตัวอย่างในนวนิยาย ทูตียอสุรแสดงให้เห็นว่าเผ่าพันธุ์กษัตริย์สามารถใช้ชีวิตร่วมกับตัวละครเผ่าพันธุ์อื่นๆ โดยมีเทพี สาวินี เทพีหมายเลขหนึ่งของนวหิมพานต์ ใช้ชีวิตในป่าอูตรพนา อันเกิดจากเรื่องราวยุทธโศกของเผ่าพันธุ์กษัตริย์มาไว้ในปราสาทอูตรเพื่อหวังให้เกิดความขัดแย้งระหว่างผู้มีอำนาจในนวหิมพานต์จากทั้งสองเผ่าพันธุ์¹² จนทำให้เทพีสาวินีออกจากพิธีวิวาห์ของบรอสูรและมหาเทวีเพื่อนำไข่มุกทองคำให้เผ่าพันธุ์กษัตริย์ในถิ่นอูตรพนา และได้กลายมาเป็นแม่บุญธรรมของกษัตริย์ชนทอง ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างเมืองนวหิมพานต์และป่าอูตรพนา จนนำไปสู่การแลกเปลี่ยนอื่นๆ ในนวหิมพานต์ระหว่างเทพอูตร และเผ่าพันธุ์มนุษย์ครึ่งสัตว์

ไข่มุกทองคำถูกขโมยไปจากป่าอูตรพนาเป็นไข่มุกทองคำที่ 13 ตามคำทำนายของเผ่าพันธุ์กษัตริย์ก่อนที่โลกหิมพานต์จะล่มสลายเพราะภัยพิบัติจากอัคคีภัย กษัตริย์ตนนี้ได้รับการทำนายว่าจะเป็นผู้นำที่เปิดรับความเจริญเข้าสู่เผ่าพันธุ์กษัตริย์ให้มีการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมของเผ่าพันธุ์กษัตริย์ในป่าอูตรพนา กับเผ่าพันธุ์เทพ อสุร และมนุษย์ในนวหิมพานต์ แต่นอกจากความขัดแย้งเรื่องความรู้สึกแปลกแยกของรูปลักษณ์แล้ว ยังพบอีกว่าเผ่าพันธุ์กษัตริย์มีลักษณะอนุรักษนิยมสูงซึ่งเกิดจากความพึงพอใจของเผ่าพันธุ์ที่ยังคงเลือกบริสุทธิของตนเองเอาไว้ได้ และยังเป็นเผ่าพันธุ์เดียวที่ไม่ได้มีการผสมเชื้อสายกับเผ่าพันธุ์อื่นๆ ในนวหิมพานต์ที่อาจเรียกว่าการนำเสนอเผ่าพันธุ์กษัตริย์ในนวหิมพานต์ถือเป็นการคงโครงสร้างเชิงอำนาจแบบเดิมของป่าหิมพานต์อยู่

หลังจากเรื่องราวของการขโมยไข่มุกทองคำของกษัตริย์จบลง ภาวคัค เนตรดาว และกาญจน์ ซึ่งเป็นมนุษย์ครึ่งสัตว์ได้ออกมาใช้ชีวิตร่วมกันกับเผ่าพันธุ์เทพ อสุรและมนุษย์ในเมืองนวหิมพานต์ โดยอาศัยอยู่ในปราสาทอูตรที่มีสวนขนาดใหญ่กลางปราสาท และตัวละครไม่รู้สึกละแวกต่อรูปลักษณ์มนุษย์ของตนเอง เนตรดาวที่เป็นกษัตริย์ต้องเรียนรู้วิถีการใช้ชีวิตในเมืองนวหิมพานต์อย่างไม่เคยมีกษัตริย์จาก ป่าอูตรพนาได้เข้ามาในเมืองนวหิมพานต์ การเรียนรู้และการปรับตัวในดินแดนนวหิมพานต์ได้ผ่านผ่านการใช้ชีวิตประจำวันเช่น การดูแลครุฑหลังชาวภาคค้ำ เนตรดาวมักจะอยู่ดูแลครุฑพร้อมแม่บ้านอูตรคนอื่นๆ แต่เนตรดาวที่เป็นมนุษย์ครึ่งสัตว์ได้กล่าวกับบรรลึงห์ที่เป็นเผ่าพันธุ์เดียวกับตนว่า “แต่ข้าตั้งใจดูเพื่อเรียนรู้ความคิดและวัฒนธรรมของชาวนวหิมพานต์ จะได้ปรับตัวเข้ากับที่นี่ได้ และละครสอนอะไรตั้งหลายอย่าง มีตั้งหลายเรื่องที่ไม่เคยรู้” (อลินา, 2558, 399) เนตรดาวที่มาจากป่าอูตรพนาต้องทำความเข้าใจการใช้ชีวิตของชาวเมืองนวหิมพานต์ เพื่อการปรับตัวให้เข้ากับบริบทของสังคมในเมืองนวหิมพานต์ที่มีความแตกต่างกันด้านการใช้ชีวิตในชีวิตประจำวัน

จากการศึกษาประเด็นดังกล่าว แสดงให้เห็นว่ารูปลักษณ์มนุษย์ครึ่งสัตว์ของกษัตริย์ ทำให้กษัตริย์มีความรู้สึกแปลกแยกจากเทพ อสุรและมนุษย์ที่เป็นตัวละครสำคัญของนวหิมพานต์อันมีบรรทัดฐานเรื่องรูปลักษณ์ที่เป็นมนุษย์และเกิดความหวาดกลัวจากรูปลักษณ์ที่จะสร้างความสัมพันธ์กับเผ่าพันธุ์อื่นๆ เพราะรูปลักษณ์ที่แตกต่างเป็นมนุษย์ครึ่งสัตว์ของตัวเอง ในขณะที่เดียวกันการปิดรับความสัมพันธ์นอกเผ่าพันธุ์ทำให้เผ่าพันธุ์กษัตริย์ในป่าอูตรพนามีลักษณะอนุรักษนิยมสูง แต่หลังจากการคลี่คลายปะทะกันอันเกิดในเผ่าพันธุ์ตัวเองก็เกิดการเปลี่ยนแปลงที่เปิดรับเทพและอสุรจากเมืองนวหิมพานต์ และยินยอมให้ตัวละครเนตรดาวจากเผ่าพันธุ์กษัตริย์ออกไปใช้ชีวิตนอกป่าอูตรพนา เพื่อติดตามกษัตริย์ชนทอง

12 ผู้มีอำนาจในนวหิมพานต์จากทั้งสองเผ่าพันธุ์คือเผ่าพันธุ์อูตรและเผ่าพันธุ์เทพที่เป็นผู้ปกครองและดูแลนวหิมพานต์

2.2 ความรักข้ามพันธุ์: เทพและอสุร

การสร้างสรรคเมืองนวหิมพานต์อันเป็นภาพแทนของการนำเสนอบริบทสังคมร่วมสมัย ทำให้เกิดสังคมที่มีลักษณะหลากหลายเผ่าพันธุ์จากป่าหิมพานต์เป็นพื้นที่รวมกลุ่มของเทพ อสุร และมนุษย์ ลักษณะสังคมที่กล่าวไปข้างต้นอาจจะเกิดความขัดแย้งขึ้นได้ง่าย เพราะตัวละครแต่ละเผ่าพันธุ์ยึดแนวคิดในการใช้ชีวิตที่ต่างกัน ทำให้เกิดบรรทัดฐานบางประการในสังคมขึ้น เช่น บรรทัดฐานเรื่องรูปลักษณ์ที่ไม่ยอมรับรูปลักษณ์มนุษย์ครึ่งสัตว์ในนวหิมพานต์ นอกจากนี้ตัวบทที่ศึกษาก็ยังนำเสนอครอบครัวที่ประกอบด้วยสมาชิกหลากหลายเผ่าพันธุ์คือเทพ อสุรและกินรา เพื่อแสดงให้เห็นความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างเผ่าพันธุ์ในเมืองที่ถูกสร้างขึ้นใหม่

นวนิยาย *ทูตียอสุร* เป็นเรื่องราวความรักของเทพีสาวินีและอสุรพิทยาธร เนื่องจากความรักข้ามเผ่าพันธุ์ของเทพและอสุรเป็นเรื่องที่ยอมรับไม่ได้ และยืนอยู่คนละฝั่งมานานกว่าเจ็ดร้อยปี เนื่องจากเทพยึดมั่นถือมั่นในสายเลือดบริสุทธิ์และเทพอาวโสมมีความหยิ่งทะนงในสายเลือดเทพ เพราะเป็นชนชั้นที่สูงกว่าอสุรมาตั้งแต่อาศัยอยู่ในป่าหิมพานต์ ความขัดแย้งของเผ่าพันธุ์เทพ และอสุรเกิดจากเรื่องการแบ่งการปกครองในนวหิมพานต์ ทำให้เทพมีสถานะเท่าเทียมกับอสุร เทพมีอคติต่ออสุรว่าเคยเป็นเผ่าพันธุ์ชั้นต่ำก่อนเกิดเมืองนวหิมพานต์ แต่ในการแบ่งการปกครองเทพเป็นผู้ปกครองและอสุรเป็นผู้ดูแล แล้วการนำเสนอเผ่าพันธุ์ทั้งสองในตัวบทที่ศึกษา ได้นำเสนอตัวละครจากสองเผ่าพันธุ์ที่มีความรักต่อกัน

เทพีสาวินีก็มีแนวคิดทางลบกับเผ่าพันธุ์อสุร มองว่าเผ่าพันธุ์อสุรเป็นเผ่าพันธุ์ที่ด้อยกว่าเผ่าพันธุ์เทพเพราะไม่รู้จักรับรู้คุณค่าที่อาจทำให้เกิดปัญหาได้ โดยแนวคิดดังกล่าวได้รับมาจากการอบรมจากเทพพี่เลี้ยงที่ต้องการให้เทพีสาวินีเติบโตเป็น ‘เทพีชั้นสูง’ พี่เลี้ยงของสาวินีได้อบรมไว้ดังนี้ “...เทพบิดายังเคยบ่นว่าพวกอสุรนั้น ทั้งที่ศักดิ์เท่าเทียมพวกเทพแถมฉลาดล้ำ แต่ไม่มีใครนิยมจะศึกษา มักใช้สัญชาตญาณในการตัดสินใจมากกว่าใช้วิชาความรู้” (อลินา, 2558, 3) การเปรียบเทียบประเด็นดังกล่าวแสดงให้เห็น

เห็นถึงการดูถูกเผ่าพันธุ์อสุรที่ฉลาดล้ำ แต่มักแสดงสัญชาตญาณที่หมายถึงการทำตัวเท่าเทียมกับมนุษย์ ในวรรณกรรมที่ปรากฏการใช้จากป่าหิมพานต์ที่ได้ทบทวนมาก่อนหน้านี้ ค้นพบว่าวรรณกรรมที่ใช้จากป่าหิมพานต์มักนำมาใช้เพื่ออิงกับหลักธรรมทางพุทธศาสนา การอบรมเพื่อมองสัญชาตญาณของเผ่าพันธุ์อสุรมองว่าเป็นอิทธิพลจากการนำจากป่าหิมพานต์มาใช้เป็นฉากในวรรณกรรม และดูถูกว่าอสุรที่ใช้สัญชาตญาณไม่ใช่เผ่าพันธุ์ที่มาจากป่าหิมพานต์

เผ่าพันธุ์อสุรที่เทพีสาวินีคุ้นเคยมากที่สุดคืออสุรพิทยาธร ตัวละครทั้งสองเคยศึกษาในสถาบันเดียวกันมาก่อนโดยเทพีสาวินีเลือกเรียนด้านการบริหารเพื่อเตรียมตัวเป็นผู้สืบทอดงานบริหารของฝ่ายเทพต่อจากเทพบิดา ส่วนอสุร¹³ เลือกเรียนศาสตร์และศิลป์คร่ำเรื่อนที่เป็นสาขาสำหรับเทพี¹⁴ และเทวี¹⁵ ที่กำลังเตรียมตัวเป็นแม่ศรีเรือน พิทยาธรจึงเป็นตัวละครอสุรที่คล้ายกับอสุรเสเพล ไม่มีความสนใจด้านการปกครองซึ่งไม่เหมาะกับตำแหน่งอสุรหมายเลขสองที่เป็นรองบรอสูร ซึ่งเป็นหนึ่งในผู้กุมอำนาจสูงสุดของนวหิมพานต์

อสุรพิทยาธรเป็นลูกชายของบรอสูรคนเก่าที่ได้ล่วงลับและเคยเป็นเต็งหนึ่งของอสุรที่มีสิทธิ์ขึ้นเป็นบร แต่พิทยาธรปฏิเสธตำแหน่งบรเพื่อให้บุตรขึ้นเป็นบรอสูรแทน ส่วนการเลือกเรียนคณะศาสตร์และศิลป์คร่ำเรื่อนของพิทยาธรไม่ได้เกิดจากความต้องการปิดความรับผิดชอบตำแหน่งการปกครอง แต่เป็นการตัดสินใจที่มองว่าคร่ำเรื่อนเป็นสถาบันที่สำคัญที่สุด ด้วยเหตุนี้จึงเป็นอสุรที่เป็นที่หมายปองของเทพีและเทวีในขณะที่เรียนด้วยกัน ซึ่งรวมถึงเทพีสาวินีที่ต้องการเป็นเพื่อนกับอสุรพิทยาธร แต่เนื่องจากเป็นตัวละครที่เสเพลและเจ้าชู้ทำให้เกิดความบาดหมางระหว่างตัวละครจากสองเผ่าพันธุ์

13 อสุร ใช้เรียกชื่อเผ่าพันธุ์อสุร โดยเฉพาะอสุรผู้ชาย

14 เทพี ใช้เรียกชื่อเผ่าพันธุ์เทพ โดยเฉพาะเทพผู้หญิง

15 เทวี ใช้เรียกชื่อเผ่าพันธุ์อสุร โดยเฉพาะอสุรผู้หญิง

ในคตินิเวศของบรอสูร์และมหาเทวีได้เกิดการขโมยไข่กินนรสีทองจากป่าอุดรพนาและนำไปทอดงักแล้วมาวางไว้ในสวนของปราสาทอสุรเพื่อต้องการให้เกิดความโกลาหลในเมืองนวมิพนธ์ ทั้งเทพีสาวินีและอสุรพิทยาธรเป็นผู้พบเจอไข่ดังกล่าวจึงต้องการนำไข่กินนรคืนแก่เผ่าพันธุ์กินนรในป่า อุดรพนา ตัวละครทั้งสองจึงมีโอกาสได้ใกล้ชิดและแลกเปลี่ยนความคิดซึ่งกันและกันระหว่างที่นำไปกินนรไปยังป่าอุดรพนา ก็เกิดเหตุการณ์ไม่คาดฝัน ไข่กินนรได้ฟักออกมาเป็นตัวก่อนถึงที่หมาย ทำให้เทพีและอสุรต้องเป็นผู้ดูแลทารกกินนร การสร้างสรรค์เรื่องราวในนวนิยายของครอบครัวสมมติที่ประกอบไปด้วยพ่ออสุรแม่เทพี และทารกกินนรมีความน่าสนใจเพราะมาจากเผ่าพันธุ์ที่แตกต่างกันจากป่าหิมพานต์ แต่แยกกันอยู่อาศัยในเมืองนวมิพนธ์ ตัวละครทั้งสามผูกพันกันด้วยความสัมพันธ์แบบครอบครัว

แม้ว่า *ทูตียอสุร* นำเสนอความสัมพันธ์ด้านที่ดีของเผ่าพันธุ์เทพ และเผ่าพันธุ์อสุรผ่านตัวละครเทพีสาวินีและอสุรพิทยาธร ในรูปแบบการสร้างครอบครัวที่มีสมาชิกเป็นเทพ อสุรและกินนร¹⁶ แต่นวนิยายก็ยังปรากฏความขัดแย้งระหว่างเผ่าพันธุ์ โดยเฉพาะระบบการทำงานของเผ่าพันธุ์เทพและเผ่าพันธุ์อสุร ยกตัวอย่างจากการหายตัวไปของเทพและอสุรชั้นสูงทำให้ตัวละครจากทั้งสองเผ่าพันธุ์ต้องร่วมกันสืบหาสมาชิกชั้นสูงจากเผ่าพันธุ์ของตน ที่นำเสนอวิธีการจัดการที่ต่างกันและก่อให้เกิดความขัดแย้งขึ้นจาดเรื่องดังกล่าว

การคลี่คลายความรักข้ามเผ่าพันธุ์ของเทพและอสุรมาจากการประกอบสร้างครอบครัวหลากหลายเผ่าพันธุ์ ได้แก่เทพี อสุร และกินนร ซึ่งทั้งสามเผ่าพันธุ์มาจากป่าหิมพานต์ เทพและอสุรเป็นผู้ปกครองและมีอำนาจในเมืองนวมิพนธ์ ในขณะที่เผ่าพันธุ์กินนรแยกตัวจากเมืองหิมพานต์เพราะต้องการคุ้มครองกินนรจากเผ่าพันธุ์อื่นๆ เผ่าพันธุ์กินนรมีลักษณะพิเศษจากเผ่าพันธุ์อื่นๆที่ร้าย

16 การสร้างสรรค์ครอบครัวหลากหลายเผ่าพันธุ์คืออสุร เทพ และกินนร เป็นการสร้างสรรค์ครอบครัวที่ก่อให้เกิดปัญหาเรื่องโครงสร้างเชิงอำนาจ ในนวนิยาย เมืองนวมิพนธ์ปกครองจากสองเผ่าพันธุ์คือเผ่าพันธุ์เทพและอสุร และเผ่าพันธุ์กินนรเป็นเผ่าพันธุ์ชายขอบ มีความอนุรักษนิยมสูงที่ไม่ร่วมกับเผ่าพันธุ์อื่นในเมืองนวมิพนธ์

แต่อาศัยอยู่ในป่าอุดรพนา

ได้อย่างสวยงามทำให้เผ่าพันธุ์อื่นๆในเมืองนวมิพนธ์ต้องการครอบครอง กินนรจึงย้ายถิ่นไปอาศัยในป่าอุดรพนาซึ่งกลายเป็นเผ่าพันธุ์ชายขอบในนวมิพนธ์ การประกอบสร้างครอบครัวที่มีสมาชิกเป็นเผ่าพันธุ์กินนรจึงเป็นการตอกย้ำการสืบทอดโครงสร้างเชิงอำนาจของเผ่าพันธุ์เทพและอสุรที่มีที่มาจากป่าหิมพานต์เดิม ในเมืองนวมิพนธ์ที่ถูกสร้างใหม่

ทูตียอสุร แสดงให้เห็นถึงการอยู่อาศัยร่วมกันของกลุ่มเผ่าพันธุ์จากป่าหิมพานต์ที่อาศัยในเมืองนวมิพนธ์อันเป็นสังคมร่วมสมัย ผ่านความรักข้ามเผ่าพันธุ์ของเทพีสาวินีและอสุรพิทยาธร ที่ออกไปจากเมืองนวมิพนธ์เพื่อคืนไข่กินนรที่ป่าอุดรพนา แม้ว่าอุดรพนาเป็นป่าแต่เป็นป่าที่เป็นถิ่นอาศัยของเผ่าพันธุ์จากป่าหิมพานต์เช่นเดียวกับเผ่าพันธุ์เทพและอสุร ความรักข้ามเผ่าพันธุ์ของตัวละครทั้งสองจึงเป็นภาพแทนของความรักต่างชนชั้น¹⁷ของดินแดนป่าหิมพานต์

นอกจากเผ่าพันธุ์มนุษย์ครึ่งสัตว์ที่อาศัยในป่า เผ่าพันธุ์ที่ปกครองนวมิพนธ์ และเผ่าพันธุ์ที่มีวิทยาการล้ำหน้าจากโลกที่ล่มสลาย¹⁸ ยังมีอีกหนึ่งเผ่าพันธุ์ที่น่าสนใจที่จะศึกษาในดับทศคือเผ่าพันธุ์พันทาง ในนวมิพนธ์มีพวกลูกครึ่งอยู่จำนวนหนึ่ง ซึ่งเป็นเผ่าพันธุ์ที่เกิดจากสองเผ่าพันธุ์ เช่น ลูกครึ่งเทพครึ่งคนธรรพ์ ลูกครึ่งเทพครึ่งมนุษย์ ลูกครึ่งอสุรครึ่งมนุษย์ แต่เผ่าพันธุ์ลูกครึ่งที่เป็นตัวละครเด่นที่ถูกนำเสนอในนวมิพนธ์คือตัวละครทิพย์อาภา ซึ่งเป็นตัวละครลูกครึ่งเทพ อสุรและมนุษย์ ที่เป็นเผ่าพันธุ์ที่มีบทบาทในการสร้างเมืองนวมิพนธ์

2.3 การสร้างเผ่าพันธุ์พันทาง

ความสัมพันธ์ระหว่างเผ่าพันธุ์ใน “นวมิพนธ์” อีกลักษณะหนึ่งที่มีความน่าสนใจคือการเกิดขึ้นของตัวละครพันทางในนวนิยาย จากประเด็นความรักข้ามเผ่าพันธุ์ที่มาจากการประกอบสร้างครอบครัวที่ประกอบด้วยเผ่าพันธุ์

17 ความรักข้ามพันธุ์เป็นเสมือนภาพแทนของความรักต่างชนชั้นจากป่าหิมพานต์ แม้เป็นการสร้างครอบครัวหลากหลายเผ่าพันธุ์ แต่ทุกตัวละครต่างก็มาจากป่าหิมพานต์ที่ล่มสลาย

18 เผ่าพันธุ์ต่างๆในป่าหิมพานต์ที่ล่มสลายและเผ่าพันธุ์ในโลมนุษย์ที่เหลือรอด ได้อาศัยในนวมิพนธ์ที่ยังคงไว้ให้เห็น

โครงสร้างเชิงอำนาจจากป่าหิมพานต์เดิม

ที่หลากหลาย แสดงถึงการทลายแนวคิดที่เป็นบรรทัดฐานบางประการของสังคมลง แต่การสร้างเผ่าพันธุ์พันทางเป็นการประกอบสร้างบรรทัดฐานใหม่¹⁹ สำหรับตัวละครที่เกิดจากการผสมกันข้ามเผ่าพันธุ์ในการศึกษาประเด็นนี้เป็นการศึกษาการสร้างตัวละครที่สืบเชื้อสายมาจากสองเผ่าพันธุ์ขึ้นไป ผ่านการศึกษาตัวละครพันทางที่มีบทบาทในนวนิยาย 2 ตัวละคร คืออติรูปหรือหมอดิศรเป็นลูกครึ่งเทพครึ่งคนธรรพ์ และทิพย์อาภาเป็นตัวละครพันทางเชื้อสายเทพ อสุร และมนุษย์

ตัวละครอติรูปเป็นตัวละครตัวร้ายในนวนิยายที่หวังจะครอบครองนวมิพนธ์ อติรูปเป็นลูกของเทพโกคินวินิจัยที่เป็นเทพอาวุธของเมื่อนวมิพนธ์ แต่โกคินวินิจัยซึ่งเป็นเทพที่ยึดมั่นใน ‘เลือดบริสุทธิ์’ ไม่ยอมรับอติรูปที่เป็นลูกครึ่งเทพครึ่งคนธรรพ์ ด้วยการสืบเชื้อสายคนธรรพ์ทำให้อติรูปไข่มุนตราพันพักตร์ในการจำแลงกายเป็นรูปลักษณะอื่น อติรูปจำแลงกายเป็นหมอดิศรเพื่อแทรกตัวและสร้างความใกล้ชิดอยู่ในเผ่าพันธุ์เทพ

คนธรรพ์มักจะถูกนำเสนอว่าเป็นเผ่าพันธุ์ที่โดดเด่นในเรื่องการจำแลงกาย สามารถสร้างตัวตนใหม่ด้วยรูปลักษณะที่เปลี่ยนไป และเป็นเผ่าพันธุ์ที่มักเกี่ยวข้องกับมักกะลีผลหรือนารีผล ซึ่งเป็นไม้มงคลที่มีรูปลักษณะของสาวแรกรุ่นอายุ 16 ปี แม้ว่าคนธรรพ์จะอาศัยอยู่ในป่าหิมพานต์แต่มีสถานะของชนชั้นที่ต่ำกว่าเทพและอสุร การนำเสนอคนธรรพ์เป็นเผ่าพันธุ์จากป่าหิมพานต์ที่ไม่มีรูปลักษณะเป็นสัตว์ ต่างจากเผ่าพันธุ์กินนรที่เป็นอมมนุษย์ครึ่งสัตว์ ด้วยชนชั้นที่ต่ำกว่าเทพและอสุรทำให้คนธรรพ์ที่เป็นเผ่าพันธุ์จากป่าหิมพานต์อาศัยอยู่ในขานเมืองของเมื่อนวมิพนธ์

ในเมื่อนวมิพนธ์มีกฎอยู่ข้อหนึ่งที่ห้ามไม่ให้เทพจำแลงกายเป็นสัตว์ เพราะมองว่าอาจเป็นภัยต่อเมื่อนวมิพนธ์ โดยเทพที่สามารถจำแลงกายต้องลงทะเบียนเทพเพื่อควบคุมการละเมิดกฎดังกล่าว²⁰ หมอดิศรที่เป็นร่างจำแลงของ

19 การประกอบสร้างบรรทัดฐานใหม่นับว่าเป็นผลจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างเชิงอำนาจจากป่าหิมพานต์และนวมิพนธ์ในนวนิยาย

อติรูปไม่ได้ลงทะเบียนเทพจำแลง แต่เนื่องจากสืบเชื้อสายมาจากเทพโกคินวินิจัย หมอดิศรจึงสามารถจำแลงเป็นสัตว์ได้ไม่ต่างจากโกคินวินิจัยซึ่งเป็นพ่อของตน แต่การฝืนกฎเทพที่ไม่ลงทะเบียนเทพจำแลงและการฝืนกฎนวมิพนธ์ที่พยายามฆ่าเชื้อสายตนเอง²¹ แสดงให้เห็นว่าการสร้างตัวละครที่สืบเชื้อสายเทพจากโกคินวินิจัยเป็นตัวละครร้ายที่มุ่งทำลายความสงบสุขของเมื่อนวมิพนธ์

นอกจากอติรูปหรือหมอดิศร ทิพย์อาภา²² เป็นอีกตัวละครหนึ่งที่สืบเชื้อสายเทพโกคินวินิจัย ทิพย์อาภาเป็นหลานของโกคินวินิจัยที่มาจากลูกขายนาคินทร และสโกลัมณีทิพย์ เทพนาคินทรเป็นเทพเลือดบริสุทธิ์ที่เป็นผู้พยากรณ์ส่วนมณีทิพย์เป็นมนุษย์ครึ่งอสุรที่สืบเชื้อสายจากผู้พยากรณ์เช่นกัน ทิพย์อาภาจึงเป็นตัวละครที่สืบเชื้อสายจากสามเผ่าพันธุ์คือเทพ อสุรและมนุษย์ โดยแต่ละเชื้อสายเป็นผู้พยากรณ์ของแต่ละเผ่าพันธุ์ ทิพย์อาภาไม่เปิดเผยเรื่องตัวตนที่แท้จริงของตัวเองและปิดบังเชื้อสายอสุรที่มีอำนาจมากเป็นพิเศษด้วยสร้อยกำราบอำนาจอสุร ตัวละครพันทางทิพย์อาภาจึงเป็นตัวละครพันทางที่สร้างขึ้นมามีหลายแนวคิด ‘เลือดบริสุทธิ์’ ของเผ่าพันธุ์เทพ แต่คงเอาไว้มองเชื้อสายผู้พยากรณ์

การสร้างตัวละครพันทางในนวนิยายทำให้เกิดความสับสนคลอนต่อตัวละคร ‘เลือดบริสุทธิ์’ เพราะเผ่าพันธุ์ที่ผสมผสานเชื้อสายจากเทพ อสุรและมนุษย์ทำให้เกิดตัวละครที่รูปลักษณะที่โดดเด่น เทพสีวณิจัยซึ่งเป็นเทพ ‘เลือดบริสุทธิ์’ ขึ้นชมรูปลักษณะที่แท้จริงที่แปลกตาของตัวละครทิพย์อาภาว่า

“ในคำคินนี้มีดวงงามที่เลิศล้ำ ดวงตาสองสีข้างหนึ่งดำสนิทเหมือนราตรี ในขณะที่อีกข้างสีเทาอมฟ้าอันเป็นที่กล่าวขวัญถึงความแปลกตระการตา ผสมสีดำแต่เหลือขอบแดงแสดงให้เห็นถึงการผสมผสานของสอง... ไม่ใช่สิ...ต้องเป็นสาม...สามเผ่าพันธุ์ทั้งเทพ อสุรและมนุษย์อย่างลงตัว” (อลินา, 2558, 1)

20 ในนวนิพนธ์มักมีเทพที่จำแลงกายเป็นสัตว์ได้ เทพที่มีบทบาทเรื่องการจำแลงกายมากที่สุดคือโกคินวินิจัยที่สร้างให้เป็นตัวละครตัวร้าย มีความเกร และไม่ปฏิบัติตามกฎควบคุม

21 ตัวละครโกคินวินิจัยพยายามฆ่าบุตรชายที่ไม่เชื่อฟังโดยดัดเขาสองข้างให้พิการ และนำไปทิ้งให้อาตมารอดในป่าหิมพานต์ที่เป็นดินแดนที่ล่มสลายไปแล้ว เพื่อแสดงถึงความโหดเหี้ยมของตัวละครนี้

22 ทิพย์อาภาปรากฏตัวในนวนิยายเรื่องตริเนตทิพย์ซึ่งเป็นผู้พยากรณ์ และสืบเชื้อสายของผู้พยากรณ์จากสามเผ่าพันธุ์ของนวมิพนธ์ ที่ได้ถูกทำนายไว้ว่าจะเป็นผู้รวมสามเผ่าพันธุ์ในนวนิพนธ์ให้เป็นหนึ่งเดียว ตัวละครนี้ถูกนำเสนอการเป็นผู้สืบเชื้อสายสามเผ่าพันธุ์ที่มีบทบาทตัวละครหนึ่ง

การสร้างตัวละครพันทางทำให้เกิดรูปลักษณ์ที่ “แปลกตระการตา” สำหรับผู้พบเห็น เทพีสาวินซึ่งเป็นเทพชั้นสูงมีความสวยงามตามแบบของเทพ แต่ความสวยงามแบบพันทางของทิพย์อาภาเป็นความสวยงามแบบ “แปลกตระการตา” ที่ไม่มีรูปแบบอันเป็นบรรทัดฐานในการตัดสินความงาม ดังกล่าวซึ่งต่างจากมนุษย์ครึ่งสัตว์คือกึ่งนร ที่มีความแปลกแยกจากรูปลักษณ์ มนุษย์จากเผ่าพันธุ์ ป่าหิมพานต์ ความสวยงามแบบ “แปลกตระการตา” ของตัวละครพันทางเกิดจากการผสมผสาน เชื้อสายต่างๆ ที่อาศัยในป่าหิมพานต์

จากการเปรียบเทียบตัวละครลูกครึ่งหรือพันทางแสดงให้เห็นว่า รูปลักษณ์ของตัวละครเหล่านี้ไม่มีบรรทัดฐาน²³ มาสนับสนุน อติรูปเปลี่ยนแปลง รูปลักษณ์เพื่อสร้างอำนาจให้ตัวเองในการครอบครองนวมิพนธ์ สร้างตัวตนของ หมออดิศรเพื่อแทรกตัวเข้าไปยังเผ่าพันธุ์เทพ ส่วนทิพย์อาภาปกปิดรูปลักษณ์ที่แปลกตระการตาของตัวเองด้วยสร้อยกำราบพลังอสูร ทำให้มีรูปลักษณ์เป็นมนุษย์ ปกติเท่านั้น แต่เมื่อปลดสร้อยออก ทำให้รูปลักษณ์เปลี่ยนไปซึ่งมีความแปลกตระการตา

การสร้างตัวละครพันทางนำเสนอให้เห็นถึงความหลากหลายของ เผ่าพันธุ์ที่เป็นผลจากการอาศัยอยู่ร่วมกันในสังคมร่วมสมัย เกิดการผสมผสาน เชื้อสายต่างๆ ขึ้น ตัวละครพันทางหรือลูกครึ่งไม่ได้รับการยอมรับจากพวก ‘ชั้นสูง’ ของนวมิพนธ์ที่ตัวละครถือแนวคิดเรื่อง ‘เลือดบริสุทธิ์’ เพราะไม่มี รูปแบบที่เป็นบรรทัดฐานมากำกับ แต่ตัวละครพันทางเหล่านี้มีลักษณะเด่นเรื่อง รูปลักษณ์ที่สามารถดึงดูดให้เผ่าพันธุ์อื่นสนใจ ตัวละครพันทางจึงเป็นการทลาย โครงสร้างเชิงอำนาจของแนวคิด ‘เลือดบริสุทธิ์’ ของเผ่าพันธุ์เทพ โดยมีตัวละคร โภคินวินิจัยเป็นเทพตัวร้าย และสร้างอำนาจขึ้นมาใหม่จากโครงสร้างอื่น ๆ

การเป็นที่ยอมรับในนวมิพนธ์ของตัวละครพันทางเป็นผลจากการ สร้างโครงสร้างเชิงอำนาจขึ้นมาใหม่²⁴ อติรูปซึ่งมีเชื้อสายเทพใช้รูปลักษณ์ในการ สร้างตัวตนขึ้นมาใหม่ชื่อว่าหมออดิศรเพื่อสามารถอยู่ในเผ่าพันธุ์เทพได้

ส่วนทิพย์อาภาใช้ความสามารถของผู้สืบทอดเชื้อสายจากผู้พยากรณ์ในการ คลี่คลายความขัดแย้งที่อาจทำลายความสงบของนวมิพนธ์ การสร้างโครงสร้าง เชิงอำนาจใหม่ของเผ่าพันธุ์พันทางจึงไม่เป็นการทลายโครงสร้างเชิงอำนาจ ที่มีอยู่เดิมในป่าหิมพานต์ เผ่าพันธุ์เทพและอสูรจึงเป็นเผ่าพันธุ์ที่ยังคงมีความ ศักดิ์สิทธิ์

บทสรุป

ในขณะที่การเล่าเรื่องป่าหิมพานต์ใหม่ของนวนิยายชุด นวมิพนธ์ นำเสนอออกมาในลักษณะของภาพแทนบริบทสังคมปัจจุบันอันเป็นสังคมร่วมสมัย ในรูปแบบของแฟนตาซี ก็ได้้นำแนวคิดป่าหิมพานต์เดิมที่เป็นดินแดน ของป่าอศรรย์และสัตว์อันวิจิตรพิสดารมากล่าวถึงด้วย เพื่อให้เกิดการ เปรียบต่างระหว่างพื้นที่เดิมที่เป็นพื้นที่จินตนาการกับพื้นที่ใหม่ที่เป็น การสร้างเมืองจากการล่มสลายของเมืองเก่า ป่าหิมพานต์ที่เป็นพื้นที่อศรรย์ และเป็นดินแดนที่ยากในการเข้าถึงของมนุษย์ ถูกนำมาเล่าใหม่ให้มีความ สอดคล้องกับสังคมปัจจุบัน และมีความแตกต่างจากป่าหิมพานต์เดิม ที่ปรากฏเป็นครั้งแรกในวรรณกรรมโลกศาสตร์ของไทยเรื่องไตรภูมิพระร่วง

ในไตรภูมิพระร่วง หรือ ไตรภูมิภค ได้นำเสนอภาพป่าหิมพานต์ดังนี้

“ชมพูทวีป-ป่าหิมพานต์” ป่าหิมพานต์ตั้งอยู่ในพื้นที่ที่แยก ออกจากโลกมนุษย์อย่างชัดเจน ดังนี้ “แผ่นดินชมพูทวีปอันได้ ๑๐,๐๐๐ โยชน์ แลเป็นที่ของมนุษย์เราอยู่นี้ได้ ๓,๐๐๐ โยชน์ แต่น้ำถั่วเป็นทะเล เสียอันได้ ๔,๐๐๐ โยชน์ แต่เป็นที่ป่าเสีย คือป่าพระหิมพานต์ ได้ ๓,๐๐๐ โยชน์ แลในป่าพระหิมพานต์นั้นสนุกนันทนาการ” (พญาลี ไทย, 2545, 275)

จากการนำเสนอป่าหิมพานต์ คือพื้นที่ของมนุษย์และป่าหิมพานต์นั้น อยู่ในแผ่นดินชมพูทวีป และมีดินแดนที่แยกขาดจากกัน ในป่าหิมพานต์นั้น มีความมหัศจรรย์จากพรรณไม้ และเผ่าพันธุ์ต่างๆ โดยมุ่งเน้นการนำเสนอ

23 บรรทัดฐานการแยกเผ่าพันธุ์ต่างๆในนวมิพนธ์ เป็นการแยกตามเผ่าพันธุ์ป่าหิมพานต์และโลกมนุษย์ที่ล่มสลาย เป็นเหตุการณ์ ก่อนเกิดการเข้ามาอาศัยร่วมกันในดินแดนใหม่ การสร้างตัวละครพันทางอาจเป็นการสร้างบรรทัดฐานของ “นวมิพนธ์”

24 นวนิยายนำเสนอตัวละครพันทางนี้ในรูปลักษณ์ของมนุษย์

ลักษณะมหัศจรรย์และพิสดารของดินแดนนี้ และข้อความข้างต้นยังสามารถสรุปความได้ว่าป่าหิมพานต์เป็นดินแดนต้องห้ามสำหรับมนุษย์ และเป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ทั้งเทพ นอกจากนี้มีลักษณะของอุดมคติ นำเสนอพรรณไม้ต่างๆ ได้แก่ “ต้นหว่า” “มะขามป้อม” “ลูกสมอ” “ไม้นาริผล” “มะขวิด” ที่มีรสชาติหวานดั่งน้ำผึ้ง และมีการอ้างถึงเผ่าพันธุ์ที่อาศัยในป่าหิมพานต์ ได้แก่ “นาคราช” “กินรี” และ “พราหมณ์”

การนำเสนอเมืองนวหิมพานต์ที่สร้างขึ้นมาแทนพื้นที่ป่าหิมพานต์ที่ได้ล่มสลายและมีบริบทสังคมร่วมสมัยในนวนิยาย ได้สะท้อนถึงความวิตกกังวลต่อโลกปัจจุบันด้านการเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศและการทำนายวันสิ้นโลก การยกประเด็นคำทำนายโบราณเกี่ยวกับกาลวิบัติทำให้นวนิยายชุดนี้ส่งผลให้เกิดการมองหาพื้นที่หรือดินแดนใหม่เพื่อเป็นที่อยู่อาศัยแทนที่โลกเดิมที่ทรุดโทรม²⁵ และความน่าสนใจของการสร้างพื้นที่เมืองนวหิมพานต์ขึ้นมาใหม่อยู่ที่การนำเสนอตัวละครป่าหิมพานต์ ได้แก่ เทพ อสูร และกินรี เข้ามาอาศัยอยู่ในโลกสร้างใหม่ร่วมกับมนุษย์ และมีปฏิสัมพันธ์เกิดขึ้นระหว่างเผ่าพันธุ์ อันนำไปสู่การแสดงโครงสร้างเชิงอำนาจในสังคม

ความสัมพันธ์ของตัวละครในวรรณกรรมที่มีการมองหาพื้นที่หรือดินแดนใหม่ โดยเฉพาะดินแดนแฟนตาซี จะแสดงถึงลักษณะการพึ่งพาอาศัยกัน เช่นการศึกษานวนิยายเรื่อง THE HUNGER GAMES ได้มีการวิเคราะห์ความสัมพันธ์แบบพึ่งพากันของตัวละครหลักที่ได้วิเคราะห์ตามกรอบแนวคิดสังคมวิทยาเรื่องความสัมพันธ์แบบพึ่งพาอาศัยกัน นวนิยายดังกล่าวเป็นวรรณกรรมดิสโทเปียที่เป็นสังคมที่เลวร้าย มีฉากเรื่องเป็นสังคมในจินตนาการ บทความที่ศึกษาประเด็นการอยู่รอดในสังคมดิสโทเปียศึกษาความสัมพันธ์ของการกระทำของตัวละครแคตนิสและพิต้า จากโจทย์ของเกมในนวนิยายสร้างกฎเกณฑ์ให้เอาชีวิตรอดในสังคมดิสโทเปีย เยาวชนที่สามารถอยู่รอดได้ในสังคมที่มี

ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและเศรษฐกิจ ซึ่งพวกเขาถูกจำกัดโอกาส คือกลุ่มที่รอดชีวิตแต่การใช้ชีวิตไม่สะท้อนศักยภาพทักษะทางภาษา ทางการใช้ชีวิต และสติปัญญา ส่วนอีกกลุ่มคือกลุ่มที่ไม่สามารถอยู่รอดได้หรือรอดในฐานะผู้ด้อยโอกาสในสถานการณ์ของแคตนิสและพิต้าที่เป็นคู่หูใช้ทางเลือกที่ไม่มาอีกฝ่ายเพื่อเป็นผู้ชนะที่ทำให้สามารถ “พลิกเกม” มาเป็นผู้รอดทั้งสองคน เนื่องจากการเสนอภาพความสัมพันธ์แบบพึ่งพากัน (ปริยาภรณ์ เจริญบุตร, 2555)

ในการสร้างเมืองจากเรื่องเล่าใหม่ป่าหิมพานต์ แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวละครอสูรและเทพ ที่เป็นผู้ปกครองและผู้ดูแลนวมหิมพานต์ มีตัวละครเผ่าพันธุ์อื่นที่อาศัยในนวมหิมพานต์คือมนุษย์ และกินรี เผ่าพันธุ์ทั้งหมดนี้ใช้ชีวิตร่วมกันในเมืองสร้างใหม่อันเป็นการนำเสนอภาพแทนของสังคมปัจจุบันที่มีความหลากหลาย ในการเล่าเรื่องใหม่ของนวนิยายเป็นลักษณะหนึ่งที่เกิดขึ้นในวรรณกรรมแบบหลังสมัยใหม่เป็นการนำพื้นที่ที่ผู้อ่านคุ้นชินมาเล่าเรื่องใหม่ในการนำพื้นที่ป่าหิมพานต์มาเล่าใหม่สามารถกล่าวว่าเป็นกลวิธีหนึ่งที่พบได้ตามแนวคิดสังคมหลังสมัยใหม่ ดังข้อความที่อธิบายศิลปะแบบหลังสมัยใหม่นี้

“ความรุนแรงของปัญหาดังกล่าวกลายเป็นเรื่องที่ศิลปิน

คุ้นชิน และเริ่มมีการเปลี่ยนทัศนคติจากความโหดเหี้ยมกลายเป็นพยายามจะ “เล่น” กับพื้นที่ดังกล่าว โดยเป็นการ “เล่น” ที่มีนัยทางการเมืองอย่างชัดเจน ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างศิลปะของฮาโกเคอที่มีมุ่งนำเสนอพิพจน์กันในฐานะพื้นที่ที่ไม่บริสุทธิ์ หากแต่เต็มไปด้วยมิติเศรษฐกิจและการเมืองซึ่งกลายเป็นกรอบที่ควบคุมการนำเสนอศิลปะในท้ายที่สุด ในแง่หนึ่งมิติของพื้นที่ในศิลปะแบบหลังสมัยใหม่มีการสำรวจและพัฒนาควบคู่ไปกับวาทกรรมทฤษฎีโดยเฉพาะทฤษฎีหลังโครงสร้างนิยมที่มีการตั้งคำถามกับโครงสร้างและวิธีการมองโลกแบบเป็นโครงสร้างที่แน่นอนตายตัว” (สุรเดช, 2562, 121-181)

การคงโครงสร้างเชิงอำนาจเดิมจากป่าหิมพานต์แสดงให้เห็นถึงความศักดิ์สิทธิ์ของตัวละครเผ่าพันธุ์ป่าหิมพานต์ โดยเฉพาะตัวละครเทพ และอสูรที่มีบทบาทในเมืองนวหิมพานต์ จนเกิดการสร้างตำแหน่งบรรพบุรุษทั้งสองฝั่งคือ

25 วรรณกรรมดิสโทเปีย เช่น นวนิยายดิสโทเปียเรื่อง THE HUNGER GAMES เป็นวรรณกรรมวัยรุ่นที่เขียนเกี่ยวกับสังคมในโลกอนาคตหรือโลกจินตนาการ ที่มีสภาพสังคมเลวร้ายตรงกันข้ามกับสังคมที่ดำรงแบบยูโทเปีย และให้ผู้อ่านได้เห็นคนตระหนักถึงความรุนแรงที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต ที่จะดำรงตนอย่างไรหากต้องใช้ชีวิตในสังคมที่ขาดศีลธรรม มีผู้นำที่โหดเหี้ยมอำนาจอ้างจะเห็นประโยชน์ของตนมากกว่าประโยชน์ประชาชน (ปริยาภรณ์, 2555) มักนำเสนอโลกเดิมที่ทรุดโทรม

บทเพลงและบรูซที่ทั้งสองมีอำนาจสูงสุดในการปกครองนวนิยาย ไม่ได้เพียงแต่การคงโครงสร้างเชิงอำนาจแบบเดิม ในการสร้างเมืองนวนิยายได้มีการสร้างตัวละครเผ่าพันธุ์พันทางที่มีเชื้อสายจากสองเผ่าพันธุ์ที่แตกต่างกัน ตัวละครเผ่าพันธุ์พันทางปาหิมพาดเป็นตัวละครใหม่ที่ไม่เคยปรากฏในนวนิยายเรื่องอื่นมาก่อน ดังนั้นนอกจากการสร้างเมืองนวนิยายยังคงโครงสร้างเชิงอำนาจแบบเดิมอยู่ก็ได้สร้างตัวละครลักษณะพันทางขึ้นเพื่อเป็นภาพแทนของการอยู่อาศัยร่วมกันของเผ่าพันธุ์ที่หลากหลาย อันนำไปสู่การวิพากษ์การเมืองเรื่องเผ่าพันธุ์ในนวนิยาย

การนำเสนอเรื่องเล่าใหม่เป็นกลวิธีหนึ่งในการสะท้อนให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของสังคมร่วมสมัยที่เน้นย้ำให้เกิดการเปรียบเทียบของความแตกต่างได้ชัดเจนขึ้น โดยเฉพาะการอยู่ร่วมกันของตัวละครหลายเผ่าพันธุ์ตลอดจนการสร้างตัวละครพันทางขึ้น (หรือภาวะลูกผสม) นอกจากเป็นการเสนอความเป็นไปได้ของการอยู่ร่วมกันของเผ่าพันธุ์ที่หลากหลายโดยอาศัยองค์ประกอบของตัวละครที่มีลักษณะแบบแฟนตาซี และแบบสมจริงร่วมกันแล้ว ขณะเดียวกันก็เป็นการวิพากษ์ลักษณะสังคมร่วมสมัยตามแนวคิดสังคมหลังสมัยใหม่ที่มีความซับซ้อน และหลากหลาย

รายการอ้างอิง

- Terence Hawkes. (1977). *Structuralism & Semiotics*. Great Britain: University of California Press.
- Jason Glynos. (2011). Fantasy and Identity in Critical Political Theory. *Filozofski Vestnik*, (2) 65-88.
- จุฑารัตน์. (2547). *มิติทศวรรษ* (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ : อรุณ.
- โจนาธาน คัลเลอร์. (2561). *ทฤษฎีวรรณคดี: ความรู้ฉบับพกพา*. กรุงเทพฯ: บั๊คสเคป.
- ธัญญา สังขพันธานนท์. (2559). *เก็บเบี้ยใต้ถุนร้าน ปราบฏาการณ์วรรณกรรม*. ปทุมธานี: สำนักพิมพ์นาคร.
- ธัญญา สังขพันธานนท์. (2559). *แค้นวรรณคดี ทฤษฎีร่วมสมัย*. ปทุมธานี: สำนักพิมพ์นาคร.

- ปรียาภรณ์ เจริญบุตร. (2555). อูบายวิธีชนะเกมและการพึ่งพากันในนวนิยาย ดิสโทเปียเรื่อง THE HUNGER GAMES. *วารสารสถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)* มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, (2) 11-18.
- รัญวรัชญ์ กอบศิริธีราร และปพนพัชร กอบศิริธีราร. (2562). อมนุษย์ในมังงะญี่ปุ่น. *วารสารเครือข่าย ญี่ปุ่นศึกษา*, (2) 79-97.
- วรพล ผสมทรัพย์. (2554). *การนำเสนอภาพลักษณ์ใหม่ของพระนางซูสีไทเฮาในนวนิยาย เอ็ม เพรส ออร์ คิต และ เดอะ ลาสท์ เอ็มเพรส*. ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาวรรณคดีเปรียบเทียบ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ส.พลายน้อย. (2552). *สัตว์ทมิฬ* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: พิมพ์คำ.
- สุชีพ ปุญญานุภาพ. (2555). *เชิงผาหิมพาด* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สร้างสรรค์บุ๊คส์.
- สุรัฐ เพชรนิรันดร์. (2557). *การเติบโตและการเรียนรู้: การศึกษาผ่านการดัดแปลงเทวดานานกรีก และโรมันในนวนิยายชุด เพอร์ซี แจ็คสันของริค โร เออร์แดน*. ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาวรรณคดีเปรียบเทียบ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สโรชา จิรรุ่งเรืองวงศ์. (2555). *นรกสมัยใหม่: การประกอบสร้างใหม่ของภาพนรกแบบคลาสสิก*. ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาวรรณคดีเปรียบเทียบ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เสาวณิต จุลวงศ์. (2544). *โลกของรามเกียรติ์*. *วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*, (1) 61-76.
- สุรเดช โชติอุดมพันธ์. (2562). The Spatial Turn: วิถีวิทยาการศึกษาพื้นที่ในวรรณกรรม . ใน *นวนิธี: วิถีวิทยาร่วมสมัยในการศึกษาวรรณกรรม* (หน้า 119-181). กรุงเทพฯ: สยามปริทัศน์.
- อลิษา. (2557). *ตรีนตรทิพย์*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ลูกอุ้ง.
- อลิษา. (2558). *ทูตียอสูร*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ลูกอุ้ง.

